

КОМПЕТЕНЦІЯ СУБ'ЄКТІВ У СФЕРІ ПЕРЕВЕЗЕНЬ МІСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ

Сфера перевезень міським транспортом включає в себе багато суб'єктів. Такими суб'єктами виступають такі, що здійснюють регулювання та контроль в цій сфері, суб'єкти, що споживають або замовляють послуги та суб'єкти, що надають послуги у цій сфері. Ці суб'єкти наділені певною компетенцією, яку вони реалізують в процесі своєї діяльності. Наявність такої компетенції дозволяє дослідити підстави виникнення, її межі та шляхи впливу на неї.

Питання компетенції суб'єктів в адміністративному праві мають великий практичний та науковий інтерес. Це пов'язано насамперед з тим, що реалізуючи свою компетенцію такі суб'єкти можуть вступати у відносини з іншими суб'єктами з питань владно-розпорядчого, договірною, підпорядкованого та іншого характеру.

Дослідження питань компетенції в сфері транспорту здійснювали М.Л.Шелухін, І. В. Булакова, В. К. Гіжевський, Е. Ф. Демський, О. В. Клепікова, Ф. П. Шульженко та ін. [1 – 4]. Проте, питання компетенції суб'єктів в сфері перевезень міським транспортом залишаються дослідженими не достатньою мірою.

Перш ніж характеризувати компетенцію суб'єктів у сфері перевезень міським транспортом слід з'ясувати, що маємо розуміти під визначенням компетенції. Як відзначає А.В. Дяченко під компетенцією слід розуміти певний обсяг державної діяльності, покладеної на конкретний орган, або коло питань, передбачених законодавством, іншими нормативно-правовими актами, які він має право вирішувати в процесі практичної діяльності [5, с. 64]. Ю. С. Шемшученко під компетенцією розуміє сукупність встановлених в офіційній – юридичній чи неюридичній – формі прав і обов'язків, тобто повноважень будь-якого органу або посадової особи, які визначають можливості цього органу або посадової особи ухвалювати обов'язкові до виконання рішення, організувати та контролювати їх виконання, вживати в необхідних випадках заходи відповідальності тощо [6, с. 512]. Для нас компетенція представляє інтерес, як категорія, яка закріплює певну сукупність прав і обов'язків суб'єктів, що мають місце в досліджуваній сфері.

Раніше, ми вже відзначали, що під суб'єктами розуміємо учасників відносин у сфері перевезень міським транспортом, які здійснюють повноваження щодо керування, контролю та нагляду, а також виступають замовниками або споживачами послуг [7, с. 56], отже, і аналізувати компетенцію цих суб'єктів слід за визначеними групами. Розглядаючи компетенцію суб'єктів в сфері перевезень міським транспортом вдамося до аналізу сукупності обов'язків та прав, закріплених за певними суб'єктами.

До суб'єктів, що здійснюють регулювання та контроль в сфері перевезень міським транспортом ми відносимо державу та низку державних органів, що задіяні у впровадженні та реалізації державної політики у сфері перевезень міським транспортом.

Характеризуючи компетенцію суб'єктів, що здійснюють контроль та нагляд в сфері міського транспорту слід відзначити наступних. Забезпечення реалізації державної політики з питань безпеки на автомобільному транспорті загального користування, на перевезення яким видано ліцензію, міському електричному, залізничному транспорті, експлуатації автомобільних доріг загального користування здійснюється Державною інспекцією України з безпеки на наземному транспорті. До її компетенції віднесено організацію роботи та контроль за виконанням загальнодержавних програм, планів, заходів з питань безпеки на автомобільному, міському електричному, залізничному транспорті та ведення дорожнього господарства; видачу ліцензій на право здійснення господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів, багажу автомобільним, залізничним транспортом; здійснення контролю за дотриманням ліцензійних умов при здійсненні господарської діяльності з перевезення пасажирів,

небезпечних вантажів, багажу автомобільним, залізничним транспортом; здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства, норм та стандартів на автомобільному, міському електричному, залізничному транспорті та ін.

Слід зазначити, що виконуючи завдання, окреслені відповідним Положенням про Укртрансінспекцію України реалізація компетенції цього органу повинна знаходитися в межах норм Законів України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та інших нормативно-правових документів. Такі ж вимоги щодо меж реалізації наділеної компетенції стосуються і таких суб'єктів в сфері міського транспорту, як Державна автомобільна інспекція, Державна авіаслужба України, яка забезпечує реалізацію державної політики в сфері цивільної авіації, Укрморрічінспекція, яка забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпеки на морському та річковому транспорті.

Іншим значним суб'єктом, наділеним певною компетенцією у сфері міських перевезень виступають органи місцевого самоврядування та утворені ними підприємства, що засновані на комунальній власності.

Органи місцевого самоврядування здійснюють дії щодо регулювання міських перевезень, виступають замовниками, виконавцями перевезень міським транспортом, а також здійснюють певний контроль та нагляд в цій сфері. Межі компетенції визначені Законами України «Про місцеве самоврядування», «Про міські державні адміністрації», «Про транспорт», «Про автомобільний транспорт» та ін. Компетенція, визначена вказаними нормативними актами полягає в організації руху, затвердженні маршрутів, встановленні тарифів та ін.

Стосовно основного суб'єкта у сфері міських перевезень – споживача відповідних послуг можна зазначити наступне. По-перше, споживачів, слід відокремлювати від замовників послуг перевезень міським транспортом. Замовниками в сфері міських перевезень можуть виступати держава, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи. Споживачами ж послуг в сфері перевезень міським транспортом виступають лише фізичні та юридичні особи. Межі компетенції споживачів визначаються чинним законодавством та укладеними договорами. Що стосується законодавства, то воно представлене нормативно-правовими актами транспортного законодавства, Господарським та Цивільним Кодексами України. Крім того, окремі положення щодо прав та обов'язків споживачів транспортних послуг – фізичних осіб містяться в Законі України «Про захист прав споживачів».

Окреме місце серед суб'єктів у сфері перевезень міським транспортом займають юридичні та фізичні особи, які надають послуги перевезення міським транспортом, здійснюють забезпечення надання транспортних послуг та споживають транспортні послуги, які надаються іншими учасниками цих правовідносин.

Підприємства транспорту, які надають послуги з перевезення в межах міста відповідно до укладених договорів з споживачами або замовниками послуг є суб'єктами господарської діяльності. Компетенцію виробників (виконавців) послуг в сфері міського транспорту слід розглядати крізь призму їх прав та обов'язків. Характеризуючи права та обов'язки суб'єктів господарювання в сфері міського транспорту відзначимо, що вони містяться в укладених договорах на перевезення, адміністративно-розпорядчих актах органів, що здійснюють контроль та нагляд в цій сфері, в нормативно-правових актах транспортного законодавства та установчих документах таких суб'єктів господарювання.

Слід наголосити, що діяльність в сфері перевезень міським транспортом може здійснюватись державними, комунальними та приватними підприємствами. В залежності від форми власності такого суб'єкта різним буде обсяг засновницьких прав та прав в галузі управління і майнових прав. Так, наприклад, якщо перевізник буде належати до державної форми власності, то відповідно в нього буде обмежений вибір організаційно-правової форми, а можливість реалізації права на ухвалення рішення про припинення діяльності підприємства повинна буде враховувати певні соціальні інтереси суспільства та співвідносити цей шаг із настанням певних негативних наслідків. Якщо ж говорити про перевізника, що належить до комунальної форми власності, то можливість ведення господарської та комерційної діяльності буде

обмежена необхідністю задовольняти потреби громади в перевезенні, яка власним коштом фінансує створення та діяльність такого перевізника.

З іншого боку, юридичні та фізичні особи, які надають послуги перевезення міським транспортом виступають у якості споживачів послуг, що надаються у сфері міських перевезень. Тоді межі їхньої компетенції будуть визначатися Господарським та Цивільним Кодексами України, а детальне врегулювання їх прав та обов'язків буде здійснюватись укладеними договорами.

Отже, компетенція суб'єктів у сфері перевезень міським транспортом реалізовується в процесі здійснення ними певної діяльності. Кожний з суб'єктів в сфері перевезень міським транспортом має власний обсяг компетенції. Необхідність адміністративно-правового регулювання відповідних правовідносин з боку держави зумовлює наявність суб'єктів, що здійснюють впровадження державної політики, регулювання та контроль в цій сфері. Компетенція суб'єктів, що споживають або замовляють послуги у сфері перевезень міським транспортом крім чинного законодавства визначається укладеними договорами. Суб'єкти, що надають послуги в сфері перевезення міським транспортом є суб'єктами господарювання. Тому права та обов'язки суб'єктів господарювання в сфері міського транспорту і відповідно їх компетенція міститься в укладених договорах на перевезення, в адміністративно-розпорядчих актах органів, що здійснюють контроль та нагляд в цій сфері, в нормативно-правових актах транспортного законодавства та установчих документах таких суб'єктів господарювання. До цієї групи суб'єктів можна віднести суб'єктів господарювання, які діють в сфері перевезень міським транспортом і діяльність яких заснована на державній, приватній або комунальній формі власності.

Література:

1. Булгакова І. В. Транспортне право України: Академічний курс: підруч. для студ. юр. спец. вищ. навч. закл. / І. В. Булгакова, О. В. Клепікова. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – 536 с.
2. Транспортне право України: навч. посіб. / [Е. Ф. Демський, В. К. Гіжевський, С. Е. Демський, А. В. Мілашевич]; за заг. ред. В. К. Гіжевського, Е. Ф. Демського. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 416 с.
3. Транспортне право України: підруч. для студ. юр. спец. вищ. навч. закл. / за ред. М. Л. Шелухіна. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. – 896 с.
4. Шульженко Ф. П. Транспортне право: навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц / Ф. П. Шульженко, Р. С. Кундрик. – К.: КНЕУ, 2004. – 214 с.
5. Административное право Украины: учебник для студ. высш. учеб. заведений юрид. спец. / [Ю. П. Битяк, В. В. Богуцкий, В. Н. Гаращук и др.]; под ред. проф. Ю. П. Битяка. – 2-е изд., перераб. и доп. – Х.: Право, 2003. – 576 с.
6. Шемшученко Ю. С. Юридична енциклопедія. В 6 т. Т. 3. К-М / Ю. С. Шемшученко. – К.: Українська енциклопедія імені М.П. Бажана, 2002. – 792 с.
7. Волік В.В. «Щодо визначення поняття суб'єктів у сфері перевезень міським транспортом» С. 55-56. // Організаційно-правові засади боротьби з правопорушеннями на транспорті. Міжнародна науково-практична конференція (Одеса, 2013). Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Організаційно-правові засади боротьби з правопорушеннями на транспорті» 29 листопада 2013 року. – Одеса: ОДУВС, 2013. – 320 с.

ЦЕНТР ПРАВОВИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

**МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ЮРИДИЧНІ НАУКИ:
ІСТОРІЯ, СУЧАСНИЙ СТАН
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

13-14 грудня 2013 р.

ЧАСТИНА I

**Київ
2013**

ББК 67я43
УДК 340(063)
Ю 70

Ю 70 «Юридичні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень»: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 13-14 грудня 2013 р. – К. : У 2 частинах. Центр правових наукових досліджень, 2013. – Частина I. – 144 с.

Подані на конференцію матеріали видаються в авторській редакції.

Рекомендовано до друку рішенням Правління ГО «Центр правових наукових досліджень» від 17 грудня 2013 р. (протокол № 105).

ББК 67я43
УДК 340(063)

Степанова А. В.
ВІДСТОРОНЕННЯ ВІД РОБОТИ ЯК ЗАПОБІЖНИЙ ЗАХІД..... 123

**НАПРЯМ 6. ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО;
ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО**

Суляєв О. В.
ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ
ТА ДЕРЖАВНОГО МОНІТОРИНГУ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ..... 126

Сухий О. І., Ярошевська Т. В.
ЗЕМЕЛЬНІ ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ УКРАЇНИ 128

Чекан М. В.
ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК У ВІДОМОСТЯХ
ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ 131

**НАПРЯМ 7. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

Ваколюк Г. М.
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПОДІЛУ СУБ'ЄКТІВ У ФІНАНСОВОМУ ПРАВІ 134

Волік В. В.
КОМПЕТЕНЦІЯ СУБ'ЄКТІВ У СФЕРІ ПЕРЕВЕЗЕНЬ МІСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ 136

Волкова А. О.
АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ, ЯКІ ВИНΙΚАЮТЬ
ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ КОМІТЕТІВ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ..... 139

Гаврильців М. Т., Лук'янова Г. Ю.
ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ..... 141